

Žaloba pojištěnců na pojišťovnu o vyplacení pojištěného peníze byla oběma nižšími soudy zamítnuta.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a uložil prvnímu soudu, by ve věci dále jednal a ji znovu rozhodl.

D ů v o d y:

Žaloba byla zamítnuta oběma nižšími soudy především z důvodu, že proti znění ustanovení §§ 4 a 31 odstavec druhý poj. podmínek byli žalobci připojištěni u jiného ústavu beze svolení žalované pojišťovací společnosti, která připojištění toho výslovně neuznala, čímž nárok na náhradu byl přerušen a žalobcové nemohou jí proto se domáhati. Skutková zjištění v tom směru žalobci nenapadají, dovolávají se však ustanovení Šu 32 poj. zák. ze dne 23. prosince 1917, čís. 501 ř. zák., dle nichž měla pojišťovna pouze právo, pojišťovací smlouvu do měsíce, jakmile se o porušení oné povinnosti dověděla, vypovědět, a, když tak neučinila, musí smlouvu plnit. V tom směru však odvolací soud poukázal na to, že § 42 poj. zák. dosud neplatí, že tedy neplatí ani § 32 poj. zák. jako donucovací předpis a že strany mají smluvní volnost. S tímto právním názorem nelze souhlasit. Podle výslovného ustanovení Šu 167 čís. 17 poj. zák. platí již předpis Šu 32 poj. zák. o zmírnění t. zv. průpadných úmluv a v jeho rámec spadá úplně žalovanou namítaná průpadná úmluva. Bylo tedy na žalované, by se dle něho zachovala a smlouvu včas vypověděla, chtěla-li z porušení povinností žalující stranou učiniti zákonné důsledky, jinak se již na smlouvu průpadnou nemůže odvolati (§ 32 odstavec druhý poj. zák.). Že by byly zde úmluvy, vylučující použití Šu 32 poj. zák. (§ 42 poj. zák.), nebylo ani tvrzeno. Nelze proto žalobu zamítnouti z důvodu průpadné úmluvy §§ 4 a 31 odstavec druhý poj. podmínek.

Čís. 4781.

V úpadku lze odporovati tomu, že úpadce opomenul ve sporu se právně hájiti a tím přivodil vydání rozsudku pro zmeškání, jen když teprve tímto opomenutím obhajoby bylo založeno právo, poškozující úpadkové věřitele.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 1978/24.)

O jmění společnosti B. bylo dne 30. října 1922 zahájeno řízení vyrovnávací, jež bylo zastaveno dne 9. ledna 1923 a zároveň byl vyhlášen na jmění její úpadek. Sporem Cg I 465/22 domáhala se banka D. proti společnosti B. výroku soudního, by bylo zjištěno, že jí přísluší právo zástavní od počátku června 1922 na uvedených tam movitostech, že společnost B. je povinna toto zástavní právo uznati a na uvedených předmětech (strojích) opětne připevniti zástavní známky a ostatní movitosti uschovati v místnosti k tomu určené. Právní zástupce společnosti B. vzal odpověď na žalobu zpět, načež byl dne 4. ledna 1923 vynesena

k návrhu banky D. rozsudek pro zmeškání, vyhovující žalobě. Když byl napotom o jmění společnosti B. vyhlášen úpadek, domáhal se správce její úpadkové podstaty na bance D., by opomenutí obhajoby společnosti B. ve sporu Cg I 265/22 a rozsudek pro zmeškání ze dne 4. ledna 1923 byl prohlášen vůči úpadkovým věřitelům bezúčinným, vzhledem k §§ 35, 36, 28, 30 a 31 konk. ř. Procesní soud první stolice zamítl žalobu z důvodů věcných. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil, při čemž však sporu věcně neřešil, nýbrž prohlásil, že žalobkyni jde pouze o to, by rozsudek pro zmeškání byl prohlášen bezúčinným, že však dle Šu 27 až 36 konk. ř. lze odporovati pouze právním jednáním úpadce, nikoli rozhodnutím soudu, a tato nemohou proto dle úpadkového řádu býti vzata v odpor, a že ostatní žalobní žádání, aby opomenutí obhajoby ve sporu žalované se žalobkyní o zjištění a založení práva zástavního bylo prohlášeno za bezúčinné, nemůže dle své povahy a pro naprostou neurčitost jeviti žádného konkrétního účinku a nemůže býti předmětem odsuzujícího výroku. Ostatně prý opomenutí obhajoby samo o sobě bez přispění nějakého pozitivního činu nemělo následku, uvedeného v Šu 36 konk. ř.

Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a uložil mu, by o odvolání po případném novém jednání znovu rozhodl.

Důvody:

S názorem odvolacího soudu nelze souhlasiti. Podle žaloby a obsahu rozsudku pro zmeškání nešlo teprve o nabytí zajištění zástavního právem, nýbrž pouze o zjištění již od počátku června 1922 trvajícího zástavního práva, jež mělo býti zjištěno a vyznačeno. Nejde tedy jenom o rozsudek pro zmeškání, nýbrž o jeho vnitřní obsah, na němž žalovaná svou žalobu budovala. Jádrem sporu je, zda počátkem června 1922 bylo tu již zástavní právo žalovanou tvrzené, a tento základ její bývalé žaloby a napadeného rozsudku nemůže k její škodě býti pomíjen. Žalované šlo v předchozím sporu o uplatnění zástavního práva již dávno založeného, které by i v úpadku uplatniti mohla jako právo na oddělené uspokojení ve smyslu Šu 11 konk. ř., jež zahájením úpadku dotčeno není. Úpadce tím, že nejen nepodal žalobní odpovědi na tuto předchozí žalobu, nýbrž žalobní odpověď již podanou dokonce vzal zpět, dopustil se zajisté opomenutí ve smyslu Šu 36 konk. ř., které mělo za následek, že tvrzení žaloby v předchozím sporu byla považována za pravdivá (§ 398 c. ř. s.) a v důsledku toho vyšel rozsudek pro zmeškání, který zjišťoval jsoucnost tvrzených zástavních práv již od začátku června 1922 — ovšem opomenutí s protiprávními účinky jen v tom případě, že tato zástavní práva ve skutečnosti od začátku června 1922 vůči úpadkovým věřitelům po právu neexistovala, jak to žalobkyně výslovně tvrdí, a tedy ve skutečnosti teprve tímto opomenutím obhajoby a v důsledku toho vydaným rozsudkem založena byla. Toto opomenutí by bylo proto odporovatelným právním jednáním ve smyslu Šu 36 konk. ř. a vůči úpadkovým věřitelům bezúčinným (§ 27 konk. ř.) a tím i rozsudek, který přivodilo (§ 35 druhá věta konk. ř.). Úpadková podstata B. žaluje vý-

slovně o bezúčinnost tohoto opomenutí a zároveň i rozsudku, což poslední ovšem nutným není, ale jako samozřejmou zbytečnost připustiti lze. Je proto nutně třeba zjistiti, zda v tomto případě šlo skutečně o opomenutí s uvedenými protiprávními účinky, tedy o opomenutí odporovatelné. Touto otázkou se odvolací soud nezabýval v důsledku svého mylného právního názoru, pročez nezbývá, než jeho rozsudek zrušit (§ 510 c. ř. s.) a nové rozhodnutí o odvolání naříditi.

Čís. 4782.

Novela o právu manželském (zákon ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n.).

Není třeba, by nepřekonatelný odpor byl na straně obou manželů, stačí, je-li jen na straně jednoho manžela proti druhému, ale oba manželé musí býti za jedno, že žádají, aby rozluka byla povolena pro nepřekonatelný odpor. Je-li souhlas žalovaného manžela opřen o podstatné důvody, dlužno za to míti, že žalovaný manžel nežádá si ochrany manželství, byť i vinou žalujícího manžela rozvráceného, třebas důvody, o něž žalobce opírá tvrzený nepřekonatelný odpor, neobstojí a nezasluhují ohledu. Projev souhlasu s rozlukou pro nepřekonatelný odpor jest neodvolatelným.

(Rozh. ze dne 5. března 1925, Rv I 27/25.)

Žalobu manžela o rozluku manželství procesní soud první stolice zamítl, odvolací soud napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud uznal právem, že se manželství rozlučuje z viny žalobcovy.

D ů v o d y:

Žalobce shledává důvod čís. 4 Šu 503 c. ř. s. v tom, že dle názoru odvolacího soudu nelze žalobě o rozluku z důvodu nepřekonatelného odporu vyhověti proto, že tento rozlukový důvod předpokládá, že žádná ze stran nemá na něm viny, kdežto žalobce jest hlubokým rozvratem manželství sám vinen. Hned zpředu sluší uvést, že žaloba zakládá se na rozlukových důvodech písm. h) a i) Šu 13 zákona ze dne 22. května 1919, čís. 320 sb. z. a n., a že žalobce z rozsudku prvního soudu, žalobu v obou směrech zamítajícího, odvolal se jen, pokud jde o důvod nepřekonatelného odporu, takže výrok prvního soudu ohledně důvodu písm. h) Šu 13 zákona se stal právoplatným. Rozlukový důvod písm. i) Šu 13 zákona; jenž jediné je předmětem dovolání, předpokládá jednak jsoucnost nepřekonatelného odporu, jednak souhlas druhého manžela se žádostí za rozluku pro nepřekonatelný odpor. Není třeba, by nepřekonatelný odpor byl na straně obou manželů, stačí, je-li jen na straně jednoho manžela proti druhému, ale oba manželé musí býti za jedno, že žádají, by rozluka manželství byla povolena pro nepřekonatelný odpor. Tato podmínka, již se tento důvod rozluky liší od ostatních, v Šu 13 rozl. zákona uvedených, má svůj dobrý zákonodárný důvod. Jí má manželi, jehož